

SZENT AMBRUS (339-397)

püspök, egyháztanító

Előkelő, görög eredetű családban született Trierben, ahol apja birodalmi tisztviselő volt: Gallia prefektusa, és itt halt meg, nem sokkal Ambrus születése után. Anyja mélyen vallásos keresztény asszony, férje halála után gyermekeivel Rómában telepedett meg. Ambrus ifjúkora arisztokrata, de fegyelmezett környezetben zajlott. **Jogi és irodalmi tanulmányokat** folytatott, hogy a császárság tisztviselői karában kapjon helyet. Előmenetele gyors és ragyogó volt, 30 évesen már a birodalmi főváros, **Milánó prefektusa**, azaz kormányzója lett. Erkölcsi érzéke és határozottsága eredményeképp rendet teremtett a városban.

Hivatalaiban rendkívül gazdag emberismeretre tett szert. Milánóban az *ariánus* Auxentius püspök révén megismerte az ariánus *eretnekség* bomlasztó hatását. Becsületes kormányzása Ambrust nagyon **népszerűvé** tette. **374**-ben meghalt a püspök. Az utód megválasztása során összecsapásokra került sor a katolikusok és az ariánusok között. Ambrus a rend biztosítása kedvéért jelent meg a választók között, s amikor – a hagyomány szerint – egy *gyermek* felkiáltott: **Ambrus legyen a püspök!** – mindkét csoport megválasztotta. Ekkor még csak *katechumen* (*hittanuló, keresztségre készülő*) volt, tiltakozott is a választás ellen, de végül elfogadta. novemberben megkeresztelkedett, a következő héten diákonussá, majd pappá, **december 7-én püspökké szentelték**. Új szakasz kezdődött az életében. Komolyan és nagy lelkiismeretességgel kezdte tanulni a püspöki teendőket. Nem elégedett meg azzal, hogy jó gondnoka legyen az egyháznak, hanem hozzáfogott, hogy életét a hivatalához alakítsa. Egész **vagyonát szétosztotta**, háza népével szerzetesi **aszkezisre** rendezkedett be. Napjait munkával, imádsággal és tanulással töltötte. Elkezdte tanulni a teológiát is, főként a görög egyházatyáktól. **Origenész** különösen nagy hatással volt rá. A **retorikában** és a görög nyelvben való jártassága nagyban segítette munkáját. Elsősorban nem teológus akart lenni, hanem hívei atyja és pásztora. **Ágoston** – éppen Ambrus szentbeszédét hallgatva tért meg és 387 húsvétján ő keresztelte meg – azt mondta róla, hogy „*a szegények serege vette körül, csak a legnagyobb nehézségek árán lehetett hozzáférközni*”. Nagy gondja volt az Evangélium hirdetésére, s különösen szerette Lukács evangéliumát. Prédikációiban gyakran magyarázta a Szentírást, és szüntelenül a bibliai személyekkel példálózott. **Irodalmi munkásságának** legnagyobb része – ma is hozzáférhető – olvasásra szánt prédikáció, amelyek az utólagos rendezés során kicsit veszítettek közvetlenségükből, természetes frissességükből. Ambrus

szerette a liturgiát, és azon fáradozott, hogy a nép énekléssel vegyen benne részt. Ezért ő maga is írt **hymnuszokat** (*ambrozián*), és dallamot is adott hozzájuk a görög dallamkincséből. Magyarázta a szentségeket és a liturgiát is, mert mint igazi római szellem, azt akarta, hogy a hit igazságainak erkölcsi és gyakorlati oldala is világosan álljon a hívek előtt. Személyes tapasztalataiból tudta, hogy a 4. század társadalmát mennyire kevéssé hatotta át a kereszténység. Ezért különös figyelmet szentelt az evangélium **erkölcsi követelményeinek**. Ilyenkor érződött rajta Ciceró hatása, akit szándékosan tartott szem előtt, és magyarázott keresztény szellemben. Erkölcsi témájú beszédei közül kiemelkednek azok, amelyekben nagy szeretettel szólt a szüzességről. Beszédei és első művei hatására egész Itáliában fellendült a **szerzetesség**. Kora világi társadalmában, de az egyházon belül is egyre élesebben mutatkoztak meg a **vagyon különbségek**. Ambrus a **szociális igazságosság apostolának** bizonyult, aki szociális tanításában a jogász szigorával és a moralista komolyságával pellengérezte ki a pénz hajszolását s a vagyon utáni törtetést. Az egyháztörténelemben nemcsak mint nagy szónokot és tanítót tartják számon, hanem olyan püspökként, aki az **egyház függetlenségét biztosította** a római birodalom államhatalmával szemben. Az egész ariánus vita során a világi hatalom, sokszor és súlyosan beavatkozott az egyház életébe, ezért fölhívta a figyelmet egy elfeledett alapelvre: „*A császár az Egyházban van, és nem az Egyház felett!*” Többször szembeszállt I. Theodosius római császárral. Hajlíthatatlanul védte az Egyházat a tévtanítókkal szemben, még akkor is, amikor emiatt szembekerült a császári házzal. S ha az Evangéliumot vagy az igazságosságot érte sérelem, félretett minden személyes barátságot, ami egy korábbi állami tisztviselő esetében ritka magatartás volt. Lelkének mélységei leginkább **imádságaiban** mutatkoztak meg, a hit titkai itt tárultak föl számára. Írásaiban bensőséges közléseket találunk, amelyek alázatosságáról, emberszeretetről, az ember, **a bűnös ember iránti tiszteletéről** is, s egészen evangéliumi lelkületről tanúskodnak: „*Uram, adj nekem részvétet minden esetben, amikor csak látom, hogy valaki bűnbe esik, azért, hogy ne fölénnyel és göggel büntessek, hanem hogy megsirassam és bánkódjam miatta.*” Nagyon tekintélyes az irodalmi hagyatéka, de fontosabb volt ennél **lelkipásztori tevékenysége**, amely az Egyház legjelentősebb püspökei közé emelte. Személyének titka azonban nem a külső cselekedetekben volt, hanem a lelkében, amely egész életén át tele volt hálával Isten iránt, aki ilyen nagy kegyelemben részesítette. Azon nagy szentek egyike, akiknek a tevékenysége és gondolatkinése később lényeges építőköveket adott a kialakuló **középkori keresztény kultúra** számára. **Ikonográfiája:** püspökként ábrázolják, többnyire a négy nagy nyugati **egyházatyá** egyikeként. **Attribútumai:** angyal, hegység, író toll, méhkas és gyermek bölcsőben (még bölcsőben fekvő kisdédként méhek lepték el, és úgy vitték a mézet a szájába, mint a kaptárukba: ez a szónoki képesség jelképe), ostor (mellyel az ellenséget űzte el), csontok vagy csontváz és sugalmazó galamb. **Védőszentje** a méhészeknek, mézesbábosoknak és a püspököknek. **Ünnepe:** december 7.